

I. Olvasd el a verset, majd a hozzá tartozó szöveget, majd oldd meg a hozzá kapcsolódó feladatokat!

Weöres Sándor: Ó ha cinke volnék...

Ó ha cinke volnék,
útra kelnék,
hőmpölygő sugárban
énekelnék –
minden este
morzsára, búzára
visszaszálnék
anyám ablakára.

Ó ha szellő volnék,
mindig fújnék,
minden bő kabátba
belebújnék –
nyári éjen,
fehér holdsütésen
elcsitulnék
jó anyám ölében.

Ó ha csillag volnék
kerek égen,
csorogna a földre
sárga fényem –
jaj, de onnan
vissza sose járnék,
anyám nélkül
mindig sírdogálnék.

Az Ó ha cinke volnék... című vers egy hangulatot, egy jelentőséggel bíró érzelmet fogalmaz. Mégpedig egy gyermek anyja iránti szeretetét, mégpedig „ábrándok” segítségével. A versben a központi motívumot az elvagyódás, és a visszatérés adja. Motívumnak nevezzük azt a mozzanatot, amely a műben többször visszatér, illetve amelyre a mű épül.

Korábban már találkoztál dalokkal. Dalnak nevezzük a rövid, dallammal kísért szöveget is, de a rövidebb, zenekíséret nélküli, erős szövegritmusú verset is, mint amilyen a most olvasott mű. Az egyik dal esetében a zenekíséret dallamáról és ritmusáról kell beszélnünk, a másik esetben a szövegvers hangzásának ritmusáról, dallamáról. A fenti jellemzők miatt mondhatjuk, hogy a vers műfaja dal.

A dal irodalmi műfaj, egyszerű érzelmeket, hangulatokat és gondolatokat fejez ki közvetlen formában. Jellegzetes témája az öröm, a bánat, a szerelem stb. kifejezése. Egyszerű és világos szerkezet, a zeneiség, a költői kifejezőeszközök gazdag használata jellemzi.

I.1. Határozd meg összekötéssel, hogy melyik versszakban, milyen ábránd jelenik meg.

3. versszak

2. versszak

1. versszak

Minden jó megoldás 1p, összesen 3p

I.2. Válaszd meg a fenti szöveg alapján az alábbi kérdéseket! Írj „igaz” vagy „nem igaz” kifejezéseket válaszként!

a) Igaz-e, hogy az <i>Ó, ha cinke volnék</i> című vers műfaja dal?	I
b) Igaz-e, hogy a dal műfaját jellemzik az ismétlések?	I
c) Igaz-e, hogy az <i>Ó, ha cinke volnék</i> című verset Weöres Sándor írta?	I
d) Igaz-e, hogy a fenti versben nincsenek motívumok?	H
e) Igaz-e, hogy a motívumok minden versben ugyanazok?	H

Minden jó megoldás 1p, összesen 5p

I.3. Próbáld megfogalmazni, mi is lehet a vers legfőbb mondanivalója?

Minden jó megoldás 3p

I.4. Egészítsd ki az alábbi szöveget a megfelelő szavak beillesztésével!

A dal a legelterjedtebb és legszemélyesebb lírai műfaj, mert alapvető érzelmek megszólaltatója; dramatikus vagy epikus elemet alig használ. Témája a tárgy közvetlen szemléletéből fakad, a lírai én áttétel nélkül szólal meg benne. Szerkezete egyszerű, terjedelme általában korlátozott, hangulata egységes. Többnyire azonos strófákból épül, ezeket az ismétlődések is rokonítják.

Minden jó megoldás 1p, összesen 8p

II. Olvasd el az alábbi szöveget, majd oldd meg a hozzá kapcsolódó feladatokat!

II.1. Értelmezd a vers címét!

Minden jó megoldás 3p

Adj más címet a versnek!

Minden jó megoldás 1p

II. 2. Gyűjtsd ki az eltelt időre, illetve a jelenlegi időmúlásra közvetlenül vagy közvetve utaló szavakat!

rég, először, állni, szalad, toppanék, röpi

Minden jó megoldás 1p, összesen 6p

II. 3. Mit jelenthet az alábbi kifejezés: „én csüggytem ajkán szótlanul, mint gyümölcs a fán! Magyarázd meg a saját szavaiddal!

Minden jó megoldás 3p

II. 4. Érvelj!

Ennek a versnek is dal a műfaja. Igazold legalább 3 állítással!

pl.:

- egyszerű érzelmet, az anya iránti szeretetet fejezi ki,
- ritmusa dalszerű,
- azonos típusú strófák,
- személyes hangvétel stb...

Minden jó megoldás 1p, összesen 6p

III. Olvasd el az alábbi szöveget, majd oldd meg a hozzá kapcsolódó feladatokat!

III.1. Magyarázd meg a saját szavaiddal mit jelentenek a versből vett idézeteket!

- a. „mesterségem most is nagy száka még”

pl. Még mindig nem szereti, hogy színész.

- b. „Fülemnek ily dicsérést / kellett hallgatnia

pl.: Ilyen negatív véleményt kellett hallania.

Minden jó megoldás 2p, összesen 4p

III.2. Rendezd a tulajdonságokat a megfelelő személyhez a versben olvasott ismeretek alapján!

Édesapa	Édesanya	Lírai én
előítéletes	szerető	makacs
kétkedő	cserfés	ragaszkodó
ellenkező	kíváncsi	igyekvő
nyughatatlan	megértő	őszinte

Minden jó megoldás 1p, összesen 12p

III.3. Párosítsd összekötéssel a kifejezéseket az általad vélt jelentéssel!

makacs

Olyan személy, aki szorgalmasan, kitartóan törekszik valamilyen cél elérésére, iparkodik, fáradhatatlanul dolgozik a feladatok megoldásán, nem hagyja magát könnyen eltántorítani, és mindig valamire irányul,

cserfes

Olyan személy, aki nem tud egy helyben maradni, folyamatosan izeg-mozog, nyugtalan, feszült, aggódó

nyughatatlan

Olyan személy, aki nyílt, egyenes, becsületes, aki kimondja az igazat (akár kellemetlen is), nem titkolózik, és a szavai, tettei megegyeznek a valós érzéseivel/szándékaival; szívből jövő, nem tettetett

őszinte

Olyan személy, aki konokul ragaszkodik a véleményéhez, elhatározásához, nem hajlamos engedni, kompromisszumot kötni, vagy megváltoztatni a gondolkodásmódját

igyekvő

Olyan személy, aki túlságosan sokat és nagy hangon beszélő, szájaskodásra, esetleg civakodásra hajlamos.

Minden jó megoldás 2p, összesen 10p